

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Warszawa, 11 lutego 2026 r.

Pani dr Karolina Zioło-Pużuk

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego

PETYCJA

Szanowna Pani Minister,

mając na uwadze trwające prace nad nowym wykazem czasopism punktowanych oraz ich funkcją w ewaluacji polskiej nauki, uprzejmie przekazuję petycję w zakresie doskonalenia systemu ewaluacji tychże czasopism.

I. Inicjowanie procesu wpisu lub zmiany w wykazie

W pierwszej kolejności nowy model w sposób klarowny powinien wskazywać w jaki sposób inicjowane jest wprowadzenie czasopisma na listę czasopism punktowanych: np. czy na wniosek uczelni, jednostki organizacyjnej PAN, bądź stowarzyszenia lub fundacji przy której czasopismo jest wydawane, czy też przez wydawcę w rozumieniu wydawnictwa itp.

II. Kryteria zmian w wykazie – obiektywne ilościowe i eksperckie jakościowe

Następnie w sposób jednoznaczny powinno z planowanej regulacji wynikać, na podstawie czego dochodzi do zmiany – zwiększenia lub zmniejszenia punktowego danego czasopisma. Powinny być brane zarówno ilościowe kryteria obiektywne, jak również jakościowe kryteria eksperckie. Równocześnie nowa regulacja powinna kształtować uprawnienia podmiotowe do złożenia wniosku o wpis bądź wniosku o zmianę np. nie tylko na rzecz wydawcy, ale np. organizacjom pozarządowym, których cele statutowe są powiązane z edukacją lub nauką. Przykładowo w Lancaster University powstało czasopismo *Legal Design Journal*, które jako pierwsze na świecie ma profil naukowy skoncentrowany na projektowaniu prawniczym tj. przystępności językowej i wizualnej regulacji prawa powszechnie obowiązującego, umów oraz regulacji wewnątrzorganizacyjnych. Przypuszczalnie wydawcy nie jest potrzebne widnienie na polskiej liście, ale dla polskich naukowców, takie znaczenie już ma. Stąd uprawnienie podmiotowe do wnioskowania o wpis na listę powinno obejmować nie tylko wydawców, ale również organizacje pozarządowe, działające w obszarze badań, którego dotyczy tematyka lub dyscyplina wnioskowanego czasopisma.

III. **Kryteria naukowe** (reżim metodologiczny), oraz odnoszące się do **oddziaływana w świecie nauki** (cytowania) oraz w **społeczeństwie** (*social impact*)

Kryteria powinny obejmować zarówno reżim naukowy -np. jakość metodologiczną i teoretyczną jak również wpływ na naukę (cytowanie) oraz co ważne wpływ prac publikowanych na obszar badań np. środowisko lub społeczeństwo. Nowy model powinien odnieść się do oczywistego w światowej nauce napięcia pomiędzy reżimem naukowym i wynikającego z tego faktu hermetycznością sposobu prowadzenia narracji, a wpływem społecznym w tym przystępnością językową i zwiększoną orientacją na przykłady z życia społecznego lub gospodarczego, kosztem reżimu badawczego.

IV. **Wymagania dotyczące wniosku – merytoryczne, a nie formalno-techniczne**

Nowa regulacja powinna determinować zawartość merytoryczną wniosku o wpis na listę czasopism, ale nie powinna regulować jego formy i kształtu. Wniosek powinien zawierać wyczerpujące dane pozwalające na ocenę czasopisma – nowego bądź powtórnie ocenianego, ale nie powinien sam w sobie ograniczać skuteczności tego procesu. Rezygnacja z regulacji formy w drodze aktu prawnego na rzecz ograniczenia się do obowiązkowej treści pozwoli Ministerstwu w dalszej kolejności z informatyzować ten proces bez konieczności zmiany prawa. Alternatywną formą regulacji tej kwestii, jest określenie wymogów merytorycznych w akcie prawnym oraz wskazanie, że proces jest realizowany z pomocą narzędzi elektronicznych. Dotychczasowe regulacje wniosków w polskiej administracji, w formie aktów prawa utrudniały realizację procesu, a tym bardziej utrudniały jego cyfryzację oraz doprowadzały do licznych konfuzji (np. formalne wnioski z wydrukowanym tytułem „wzór”, albo niemodyfikowalne oczywiste pomyłki pisarskie we wzorze formularzy urzędowych).

V. **Dywersyfikacja wniosków zależnie od ich istoty – merytoryczne wymagające oceny lub powtórnej oceny oraz materialno-techniczne – niewymagające oceny**

Nowa regulacja powinna określić sposób wnioskowania oraz o zmianę np. rozszerzenia lub zawężenie dyscypliny oraz tego jaka zmiana wymaga powtórnej ewaluacji, a jaka jest czynnością materialno-techniczną i może być wniesiona na wniosek – bez powtórnej oceny. Przykładowo zmniejszenie dyscyplin w ramach tej samej dziedziny nie powinno wpływać na powtórna ocenę, ale rozszerzenie dyscyplin powinno wymuszać powtórna ocenę, w zakresie rozszerzenia, a nie całego dorobku czasopisma. Podobnie zmiany adresów, danych kontaktowych itp. powinny być czynnością materialno-techniczną, a nie wpływać na ocenę merytoryczną.

VI. Bezstronność i bezinteresowność ekspertów – w kierunku modelu budzącego zaufanie interesariuszy polskiej nauki, poprzez skuteczne zarządzanie konfliktami interesu

Nowy model powinien określać jednoznaczne wymagania, wobec osób które wchodzi w skład zespołów ekspertów oceniających oraz definiować sposób pracy zespołów. W szczególności powinien odnosić się do zagadnienia konfliktu interesów, ze względu na fakt, że ryzyko materializacji konfliktu interesów jest w obszarze ocen eksperckich bardzo wysokie. Istotne jest zapewnienie sprawnego wyłączenia eksperta nie tylko powiązanego interesem finansowym bądź materialnym z wydawcą, ale mający powiązania personalne – zarówno osobiste, jak również funkcjonalne (np. zasiadanie w kolegiach, radach, zarządach, zespołach i gremiach doradczych itd.).

Zachowanie bezstronności i bezinteresowności jest gwarantem zaufania do pracy ekspertów, a co za tym idzie również zaufania do systemu oceny polskiej nauki. W tym zakresie istnieje cały szereg trwałych w polskim porządku prawnym rozwiązań poczynając od *kodeksu postępowania administracyjnego*, przez *ustawę o służbie cywilnej*, czy też wynikający z tej ustawy katalog wartości, aż po regulację dotyczącą wydatkowania środków europejskich. Nowa regulacja powinna korzystać z istniejących dojrzałych rozwiązań regulacyjnych dotyczących zarządzania konfliktami interesów. Warto z nich skorzystać na wczesnym etapie kształtowania ładu regulacyjnego ekspertów oceniających czasopisma punktowane, ponieważ wkomponowanie istniejących instytucji do nowego modelu będzie łatwiejsze na etapie wdrożenia, z uwagi na wypracowane już rozwiązania w pragmatyce sektora publicznego i prywatnego.

W ocenie wnoszącej niniejszą petycję, polskie rozwiązania w zakresie zapewnienia bezstronności i bezinteresowności znajdują się m.in. w następujących aktach prawnych:

- art. 31 ustawy z 6.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 198).
- art. 8 oraz art. 24 ustawy z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 572).
- art. 76 ustawy z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 409).
- § 4 oraz § 18 Zarządzenie Nr 70 Prezesa Rady Ministrów z 6.10.2011 r. w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej (M.P. z 2011 r. Nr 93, poz. 953).

Intencją niniejszej kwestii w petycji nie jest kopiowanie konkretnych rozwiązań, ale wypracowanie optymalnych dla polskiej nauki – w oparciu o istniejące i zrozumiałe

modele, które doczekały się klarownych interpretacji, w niektórych obszarach konsekwentnego i spójnego orzecznictwa judykatury lub gremiów dyscyplinarnych.

Alternatywnie do powyższego - szczególnym rodzajem dokumentu w przestrzeni międzynarodowej są unikalne w omawianym zakresie *Globalne Standardy Audytu Wewnętrznego*, wydane przez Instytut Audytorów Wewnętrznych (IIA): <https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/editable-versions/global-internal-audit-standards-polish.pdf> Znajdują się tam: definicja konfliktu interesów (str. 10), Standard 2.2 *Ochrona obiektywizmu* (str. 22-24), Standard 2.3 *Ujawnienia naruszeń obiektywizmu* (str.25-28).

Skorzystanie z powyższego modelu - za zgodą IIA i wprowadzeniu koniecznych zmian - *mutatis mutandis* - odnośnie do ekspertów zamiast audytorów - umożliwi z kolei wdrożenie zrozumiałego i usystematyzowanego modelu o ugruntowanej na świecie strukturze i sposobie funkcjonowania.

VII. Intuicyjna i nowoczesna forma wykazu, umożliwiająca zidentyfikowanie kluczowych informacji

Nowe rozwiązanie techniczne powinno umożliwić wyszukiwanie informacji kontaktowych do redakcji lub wydawcy, bądź przynajmniej informacji o afiliacji organizacyjnej redakcji/wydawnictwa. Ponadto użyteczną funkcjonalnością nowego wykazu powinna być informacja o języku, w jakim można składać artykuły.

Wyrażam nadzieję, że przekazane uwagi mają szansę wzmocnić jakość ocen czasopism naukowych wpływających na wiarygodność, a przez to i przyszłość polskiej nauki.

Z wyrazami szacunku

 PODPIS ZAUFANY

